PRAWA I WOLNOŚCI JEDNOSTKI W STATUSIE PRAWNYM JEDNOSTKI W PAŃSTWIE

Przedmiotem wykładu jest problematyka praw i wolności człowieka i obywatela w świetle przepisów Konstytucji RP z 2997 r. oraz aktów prawnych wydanych na podstawie Konstytucji RP, orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oraz wybranych orzeczeń Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

OGRANICZENIA WOLNOŚCI POZITALI

OGRANICZENIA SYSTEMOWE

WYNIKAJĄ Z MIEJSCA JAKIE DANA NORMA DOTYCZĄCA WOLNOŚĆ ZAJMUJE W SYSTEMIE PRAWA

OGRANICZENIA OSOBISTE

WYSTĘPUJĄ ONE WOBEC PRZEDMIOTU PRAWA I WOLNOŚCI

- „WYMAGALNE"
- "NEGATYWNE"
- "STATYCZNE"

OGRANICZENIA IMMANENTNE

WYNIKAJĄ Z ISTOTY PRZEDMIOTU PRAWA I WOLNOŚCI

OGRANICZENIA PRAW I WOLNOŚCI W KONSTYTUCJI

- ZAKAZ OGRANICZANIA PRAWA JEDNOSTKI MUSI UMOŻLIWIĆ OKREŚLENIE ICH GRANIC
- ZAKAZ OGRANICZANIA PRAWA JEDNOSTKI ABY NIE DOSZŁO DO KOLIZJI Z INTERESEM OGÓŁU SPOŁECZEŃSTWA
- ONE NIE MOGĄ BYĆ NIEPROPORCJONALNE – NALEŻY POSZUKIWAĆ TYLE SPOŁECZNIE UŻYTECZNEGO SKUTKU ILE SIĘGA

ZAKAZ DYSKRYMINACJI

- ZAKAZ DYSKRYMINACJI
- ZAKAZ DYSKRYMINACJI OPARTY O PRZYNALEŻNOŚĆ

KONSTYTUCYJNE OGRANICZENIA PRAW I WOLNOŚCI

ZASADA PROPORCJONALNOŚCI

- Art. 30 Konstytucji
- Art. 31 Konstytucji

KLAUZULA GENERALNA
1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.
2. Każdy ma prawo do swobody i ochrony swego życia. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia rzeczy przez prawo nie nakazanych.
3. Ograniczenia tego prawa mogą być **ustanawiane w konstytucyjnych wolnościach i prawa mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.**

- ZAKAZ NADUŻYWANIA
- ZAKAZ OGRANICZANIA USTAWOWEGO PRAWA WOLNOŚCI

ZOSTAŃA NARUSZONE WTEDY GDY REGULACJE PRAWNE NIE ZNOSZĄC DANEGO PRAWA UNIEMOŻLIWIĄ STOSOWANIE GO

- INGERENCJA USTAWODAWCY W ZAKRES WOLNOŚCI NIE MOŻE BYĆ NADMIERNA
- USTAWODAWCA Z SPOŚRÓD ŚRODKÓW DZIAŁANIA WINIEN WYBIRAĆ TE NAJMNIEJ UCIĄŻLIWE DLA OBYWATELA DLA OSIĄGNIĘCIA SWOJEGO CELU

STANY NADZWYCZAJNE SZCZEGÓLNE OGRANICZENIE WOLNOŚCI

- ZNIEKSZTAŁCENIE OBOWIĄZKÓW JEDNOSTKI NA STAN ZAGROŻENIA
- OGRANICZENIE WOLNOŚCI I PRAW JEDNOSTKI
- OBOWIĄZEK ZNAJOMOŚCI WŁADZY WYKONAWCZEJ

Art. 233 Konstytucji

- ZAKAZ OGRANICZANIA NIEKTÓRYCH WOLNOŚCI
- Art. 233 Konstytucji

Ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego i wyjątkowego nie może ograniczać wolności i praw określonych w **art. 30 (godność człowieka), art. 34 i art. 38 (obywatelstwo), art. 38 (ochrona życia), art. 39, art. 40 i art. 41 ust. 4 (humanitarne traktowanie), art. 42 (ponoszenie odpowiedzialności za czyny), art. 42 (zasada nullum crimen sine lege), art. 47 (dobre osobiste), art. 53 (sumienie i religia), art. 63 (petycje) oraz art. 48 i art. 72 (rodzina i dziecko). Niedopuszczalne jest ograniczenie wolności i praw człowieka i obywatela wyłącznie z powodu rasy, płci, języka, wyznania lub jego braku, pochodzenia społecznego, urodzenia oraz majątku.** Ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie trwania zjawiska może ograniczać wolności i prawa określone w art. 22 (wolność działalności gospodarczej), art. 41 ust. 1, 3 i 5 (wolność osobista), art. 49 (wolność komunikowania się), art. 50 (wolność zamieszkania się i zmiana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), art. 59 ust. 3 (prawo do strajku), art. 64 (prawo własności), art. 65 ust. 1 (wolność pracy), art. 66 ust. 1 (prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy) oraz art. 66 ust. 2 (prawo do wypoczynku).

3. Zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą zostać ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie poszczególnych stanów nadzwyczajnych, określa ustawa.
4. Ustawa może określić podstawy, zakres i tryb wyrównywania strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela.
NORMA GENERALNA
5. Działania podjęte w wyniku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego muszą odpowiadać stopniowi zagrożenia i powinny zmierzać do jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa.

STATUSIKA ŁĄCZĄCY JEDNOSTKĘ Z PAŃSTWEM

HISTORIA

- odrzucenie pozycji jednostki w republice od dotychczasowej pozycji jednostki "poddańczej" w monarchii
- XVIII w.
- zerwanie z jednostronnym pojęciem obywatela w stosunku do państwa WSKAZYWAŁO NIE TYLKO OBOWIĄZKI JEDNOSTKI ALE TEŻ JEJ PRAWA
  - obywatele do wolnych obywateli starszy Iraj GREICJI
  - obywatele do wolnych obywateli MAŁŻ BIEDNOKIWIECZNYCH

pojęcie obywatelstwa

- OBATEL – http://sjp.kozmiksoftware.com/sjp.pl/obywatel/obywatel
- obywatelstwo - relacja przynależności do korzystnego państwa (posiadająca w nim pełnię praw
- obywatelstwo - relacja przynależności do określonego państwa, związane z prawami i obowiązkami
- obywatelstwo oznacza też że pojęcie w znaczeniu wewnętrznym, jest to regulacja prawna statutu jednostki w stosunkach wewnętrznych – Jellinek
  - ma prawne cechy figurylnej z państwem

status wewnętrzny jednostki w państwie

- status zewnętrzny, skąd określenia statutu jednostki wobec innych państw – Jellinek
  - mają konkretny państwem z cechami prawnymi, statkami morskimi, statkami powietrznymi

KONCEPCJA STATUSU PRAWNEGO OBYWATELA

- status prawny
- status strukturalny prawnego
- status materialny – podstawy lub pen feudalny -> poddany
- status fundamentalnych podstawych od poddanych obcych

XIX w. i XX w.

- stan obywatelu przez wiek, stan cywilny, płeć, wyznanie

- WSPÓŁCZESNE OBYWATELSTWO TO STATUS PRAWNY JEDNOSTKI TRWAJĄCY DOPUTY JEDNASTKA BĘDZIE ZNAJDOWAĆ SIĘ NA TERYTORIUM DANEGO PAŃSTWA - JELLINEK (stosunek prawny pomiędzy państwem a jednostką, będąca to stan jednostka określony status prawny)

OBYWATELSTWO POLSKIE

- Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim
- Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatrylacji
- obywatelstwo to całość zbyorowego podmiotu suwerennego

ZASADY

zasada wyłączności obywatelstwa

- obywatelstwo zachowują osoby posiadające je przed 1962 r. – nowa ustawa o obywatelstwie polskim nie zmienia ich statutu
- prawo polskie wyklucza uznanie obywatela polskiego za obywatela innego Państwa
- inne kraje różnie określają sposoby nabycia obywatelstwa. Polska nie uznaje obcych obywateli swoich jeśli chodzi o ich stosunki z polskimi organami państwowymi

zasada obywatelstwa

- aspekt negatywny – skutna wnijskowa

zasada obywatelstwa małżonków

- w Polsce zawarcie związku małżeńskiego z obywatelem na będącym obywatelem Polakim nie powoduje utraty obywatelstwa. Zmiana obywatelstwa przez jednego z małżonków w trakcie trwania małżeństwa nie powoduje zmiany obywatelstwa przez drugiego małżonka
- aspekt pozytywny - kandydowanie na najwyższe stanowiska Państwowe Mała 8 Lipca
  - http://www.prefate.com/search?u=0_ZMBaAnXG8

NABYCIE OBYWATELSTWA

PRAWO KRWI

- 1. BOŻE POLAK – 2. BOŻOŚĆ CUDZOZIEMIEC – 3. DZIECKO OBYWATELSTWO POLSKIE (3 MIES NA DBANIE OBYWATELSTWA RODZICE MAJĄ
  - http://www.prawo.pl/prawo-wojewody - nieaktualny BP
  - http://www.prawo.pl/prawo-wojewody - nie nieaktualny BP

PRAWO ZIEMI:

- obywatelstwo polskie nabywają dzieci znalezione, lub urodzone na terenie Polski, których stopi rodzice są nieznani, są bezpaństwowcami lub nie jest określone ich obywatelstwo

Art. 34 Konstytucji

1. Obywatelstwo polskie nabywa się przez urodzenie z rodziców będących obywatelami polskimi. Inne przypadki nabycia obywatelstwa polskiego określa ustawa.
2. Obywatel polski nie może utracić obywatelstwa polskiego, chyba że sam się go zrzeknie.

NATURALIZACJA

- nadanie obywatelstwa dzięcego państwa cudzoziemcowi lub osobie o nieokreślonym obywatelstwie lub bezpaństwowcowi
- 5 LAT ZAMIESZKANIA
- WNIOSEK DO PREZYDENTA
- W PRZYPADKU ZASŁUG DLA RP. MOŻE ZOSTAĆ NADANE OBYWATELSTWO BEZ WNIOSKU
  - W SEJMIE TRWAŁE NOWE PILNE

NATURALIZACJA UPROSZCZONA

- WARUNKI
  - CZESTOŚĆIEMIEC POCZYTALNOŚCI - 5 LATA W ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIM Z OBYW.
  - ZAMIESZKIWANIE NA TERYTORIUM POLSKI (ZEZWOLENE NA OSIEDLENIE SIĘ, ZEZWOLENE NA POBYT REZYDENTA)

REWINDYKACJA

- OSOBY KTÓRE PRZYSŁUGIWAŁY OBYWATELSTWO POLSKIE NA SKUTEK ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA, PO ROZP
  - obwiadczenie przed wojewodą – nieaktualny BP
  - obwiadczenie przed konsulem – nie nieaktualny BP
  - WARUNKI

REWINDYKACJA

- NABYWA OBYWATELSTWO W MOMENCIE PRZEKROCZENIA GRANICY PAŃSTWA
- OSOBA MIESZKA ZA GRANICĄ
- JEŻELI TO OSOBA POCHODZENIA POLSKIEGO
- JEŻELI TO OSOBA PRZYBYŁA Z ZAMIAREM OSIEDLENIA SIĘ W POLSCE NA STAŁE

PRZEZ OPCJĘ

- WYBÓR OBYWATELSTWA PRZEZ OSOBĘ KTÓRA MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O OBYWATELSTWO CO NAJMNIEJ DWÓCH PAŃSTW
- Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim
- Art. 6.
  - 2. Zmiany w ustaleniu osoby ojca, wynikające z orzeczenia sądu, wydanego na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa albo o uniewaźnienie uznania, podlegają uwzględnieniu przy określeniu obywatelstwa małoletniego, chyba że małoletni w długiej już pełnoletności lub za jego zgodą, jeśli skończył 16 lat.
  - TERMIN 18 LAT + 0,5 ROKU

UNIWERSALIZM PRAW I WOLNOŚCI

- „Uniwersalność praw człowieka jest ideą operatywną wnoszącą na ich rozrusznie, gdziekolwiek by ono miało miejsce."
- Ochrona praw człowieka w ramach ONZ określony jest mianem powszechnego lub uniwersalnego

System ONZ

- Zresztą terytoriaty – obszar nie rzeczy
- Wspólny system wartości - chętnie wszystkie podstawowe katalogiem praw człowieka - **aspekt przedmiotowy**.
- Obejmuje wszystkie państwa członkowskie ONZ - **aspekt podmiotowy**

Jaty stanowiące podwaliny systemu ochrony praw człowieka ONZ

- Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych wraz z Protokołem Dodatkowym
- Międzynarodowego Paktu Praw Ekonomicznych, Socjalnych i Kulturalnych;
- Konwencji przeciwko torturom i innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu;
- Międzynarodowa Konwencja o likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej;
- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet wraz z Protokołem Dodatkowym;
- Konwencji o prawach dziecka wraz z dwoma Protokołem Dodatkowym;
- Konwencja o ochronie praw pracowników migrujących i członków ich rodzin.

Traktatowe Systemy Ochrony Praw Człowieka działające w ramach ONZ

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka - zbiór praw człowieka i zasad ich stosowania uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 10 grudnia 1948 r. w budynku Sorbony w Paryżu. W momencie powstania deklaracja była jedynie standardem – jako rezolucja Zgromadzenia Ogólnego- nie tworzyła prawa międzynarodowego. Jest jednak uważana za prawo zwyczajowe. W obecnej chwili większość prawników zajmujących się prawem międzynarodowym uważa ją za prawo zwyczajowe, z czego wnioskują oni jej powszechne obowiązywanie. Na bazie Deklaracji w 1966 roku uchwalono Międzynarodowe Pakty Praw Człowieka.

Karta Narodów Zjednoczonych - wielostronna umowa międzynarodowa prowadząca do życia i określająca ustrój ONZ, została podpisana 26 czerwca 1945 w San Francisko przez 50 z 51 państw założycielskich ONZ. Karta ustanawia ogólne zasady, które podstawowych, zwłaszcza od nadmiernie kwestie związane z prawami człowieka (art. 1, 13, 55, 56, 62, 68, 76) – mówi się tam o poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności. Karta zobowiązuje się na podjęcie tematu praw człowieka, aby je przywrócić i podkreślić godność i wartość jednostki. Narody Zjednoczone mają na celu wspólną ludzie są them. Warunkiem dochodzeń do celów praw człowieka jest postęp społeczny i poprawa warunków życia.